

„Jó gyakorlatok”

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma Debreceni javítóintézete

„SZ.I.K.R.A. Szakemberek Innovatív Képzése a Re-integráció Alapjairól” című projekt
gyakorlati megvalósítása és tapasztalatai

Módszertani kiadvány

A kiadvány a Belügyminisztérium Nemzeti Bünmegelőzési Tanács Által a „Bűnmegelőzési
projektek 2015. évi megvalósítására” meghirdetett pályázati kiírására benyújtott BM-15-MA-
0017 pályázati azonosítószámon nyilvántartásba vett pályázat keretében valósult meg.

Debrecen

2016. május

A módszertani kiadvány összeállítása során felhasználásra került az egyes programelemek megvalósításáért felelős kolléga,
írásos és képi beszámolója.

Bevezető:

A „jó gyakorlat” legyen sikeres, innovatív, rendelkezzen sokszorosító hatással és/vagy alkalmazható lehessen más területekre is, legyen fenntartható.

Sikeres, ha pozitív eredményeket nyújt, **innovatív**, ha valami újat valósít meg, vagy az eddigi gyakorlattól különböző megoldást tud kínálni. Az innováció megjelenhet a folyamatban (tartalom, módszerek, eszközök), a tárgyban (új érdektérület, célcsoport), vagy a kontextusban (adaptáció vagy a korábbi gyakorlat fejlesztése). Rendelkezzen **sokszorosító hatással**, azaz kommunikálható, megosztható és alkalmazható legyen más területen is. **Fenntartható**, mert megteremtette az igényt, elfogadták és a fejlesztést szolgálja. A „jó gyakorlat” olyan egyszerű, építőjellegű módszereket, technikákat alkalmaz, amely bizonyíthatóan növeli a hatékonyságot, pozitívan befolyásolja a fejlesztőmunkát egyéni és csoport szinten, ellátottak és ellátók körében egyaránt.

A program során alkalmazott tevékenységek beépíthetőek más program elemeként, de önálló programként is képesek működni, valamint továbbfejleszthető, az igényekhez igazítható.

Gyakorlati megvalósításuk, alkalmazásuk a mindennapi fejlesztő, nevelőmunkát segítő javítóintézeti körülmények között. Egyes elemei jól működhetnek egyéb gyerekközösségekben, gyermekvédelmi intézményekben.

A Belügyminisztérium Nemzeti Bünmegelőzési Tanács Által a „Bünmegelőzési projektek 2015. évi megvalósítására” meghirdetett pályázati kiírására benyújtott BM-15-MA-0017 pályázati azonosítószámon nyilvántartásba vett pályázatunkban megvalósuló programok a „jó gyakorlatok” meghonosítását, javítóintézeti körülmények közötti megvalósítását tűzte ki célul. Módszertani kiadványunk a program leírását, tapasztalatait hivatott bemutatni elsősorban gyakorlati, megvalósítási szemszögből nézve.

I. A „SZ.I.K.R.A.” program megvalósítása

A program során szoros együttműködésben dolgoztunk a BIT Egyesület munkatársaival. Az alapot az **élménypedagógia elméleti és gyakorlati megismerése** adta, melyen a javítóintézet minden szakmai feladatot ellátó munkatársa részt vett. Majd a 3 napos tréning alatt tanult ismeretek nevelési, oktatási folyamatokba való beépítése következett, **a megismert játékok, gyakorlati alkalmazhatóságának időszaka**. Ennek első körében, a javítóintézet rendezvény naptárában szereplő növendékek részére összeállított programokat alakítottuk át, úgy hogy az élménypedagógia elemeit belecsempésszük. Így megtartva a hagyományokat, de új módszerrel gazdagodva valósultak meg tavaszi rendezvényeink egész sora.. Ezt követően a délelőtti foglalkozások (oktatás, munkafoglalkozás), heti rendben lévő foglalkozásokban, és a prevenciós programokban valósultak meg az élménypedagógia egyes elemei.

A projektben vállalt feladatok:

- élménypedagógiai tréning,
- közösségi sport és szabadidős tevékenységek lebonyolítása,
- módszertani kiadvány készítése,
- tanácsadás biztosítása szakemberek számára,
- után követés,
- szakmai tapasztalatok továbbadás.

Szakmai terv, célok:

- élménypedagógiai tréning szakemberek számára,
- mediációs és konfliktuskezelő tréning,
- szociális kompetenciafejlesztő tréning,
- tanácsadás a javítóintézetben dolgozó szakemberek számára, a képzésben elsajátított tudásanyag gyakorlatba való átültetésében,
- közösségi rendezvények megvalósítása.

A programban részt vevők:

EMMI Debreceni Javítóintézete – szakmai feladatokat ellátó munkatársak, ellátottak köre: előzetes fogvatartottak és javítóintézeti nevelésüket töltő 12-21 év közötti fiúk.

Együttműködő partnerek:

BIT (Bibliai Ismeretterjesztő Társulat) Egyesület

FIKSZ PONT Egyesület

Revita Alapítvány

A projekt megvalósítók bemutatása:

EMMI Debreceni Javítóintézete: Az előzetes fogva tartást végrehajtó részlegben **kilenc nevelési csoportban** (befogadó-, speciális-, életkori specifikációt végrehajtó-, általános csoportok) **96 férőhelyen** biztosítunk **javítóintézeti ellátást**, bíróság által előzetes letartóztatásba helyezett fiúk számára. A javítóintézeti nevelést, mint bírósági intézkedést végrehajtó részlegben **3 nevelési csoportban 36 fő ellátása** történik.

Az intézetbe kerülő fiatalok mentális és pszichés, valamint egészségi állapotához igazított pedagógiai módszerek alkalmazásával – a gyermeki és személyiségjogok biztosítása, a humanizált igazságszolgáltatás, a bűnismétlés megelőzése érdekében kifejtett tevékenység, a droghasználat, mint gyakori elkövetési- és egyéb okok kezelése mentén kívánja megvalósítani a Szakmai programban lefektetett célkitűzéseket.

BIT Egyesület: Az egyesület munkatársai nagy tapasztalattal rendelkeznek a szociális munka megannyi (közösségfejlesztés, csoportmunka, tréningmódszertan, egyéni esetkezelés, családok segítése) terén. A szervezet missziója: általános cél a megalakulás óta a szociális, lelki, közösségi támogatás formájában segítségnyújtás, változatos tevékenységek végzése keresztyén értékrend alapján. A szervezet célul tűzte ki a jövő szociális szakembereinek kinevelését, a munkaerő-piaci szempontból hátrányos személyek esélyeinek növelését, a gyermek és fiatalkorúaknak tudatos és reális jövőkép alakítását.

FIKSZ PONT Egyesület: Fiatalok Képzését Szervező, Polgári Nevelését Támogató Egyesület fő profilja a fiatalok munkaerő-piaci kirekesztődésének megelőzése, a munkaerő piacon hátrányos helyzetű rétegek képzésének, foglalkoztatásának elősegítése, a hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének elősegítése, szociális szolgáltatások szervezése, roma családok társadalmi integrációjának segítése, az előítéletek csökkentése, gyermek-és ifjúságvédelem. Alapelveik közé tartozik a preventív szemlélet, a komplex,

személyre szabott problémakezelés, a rendszerszemlélet, az esélyegyenlőség, a környezetvédelem, az értékközpontú fejlesztés.

Revita Alapítvány: feladatuk a projektben a szakértői tapasztalat továbbadása a pályázónak és az együttműködő partnereknek, valamint szakmai segítségnyújtás a visszajelző lapok kiértékelésében.

II. A „jó gyakorlat” részletes leírása

1. Élménypedagógiai tréning szakemberek részére:

Bevezetés

A bűnmegelőzésben az élménypedagógia módszerének Ausztriában és Németországban évekre visszamenő múltja van. A projekteket kísérő pszichológusok szerint nem létezik ma ennyire sikeres bűnmegelőzési módszer, mint az élménypedagógia.

Magyarországon az élménypedagógia módszerét a bűnmegelőzésben a Szegedi Rendőrkapitányság vezette be. Meghonosításához a módszert széles körben meg kell ismertetni a bűnmegelőzéssel foglalkozó szakemberekkel, pedagógusokkal, szociális munkásokkal, civil szakemberekkel. Át kell ültetni a hazai gyakorlatba a más országokban már bevált, sikeres módszert, amely új távlatokat nyit főképpen a fiatal korosztály számára.

Ennek érdekében írt ki a Belügyminisztérium egy pályázatot a Bűnmegelőzési projektek megvalósítására. Az Emberi Erőforrások Minisztériuma Debreceni Javítóintézete elnyerte ezt a támogatást, amelynek keretein belül élménypedagógiai képzés megvalósítását tűzte ki céljául. A projekt a **SZ.I.K.R.A. (Szakemberek Innovatív Képzése a Re-integráció Alapjairól)** nevet kapta, amely név magában foglalta az egész koncepciót. A pályázók célja az volt, hogy a Javítóintézetben dolgozó szakemberek képzése által érjenek el eredményt a

fiatalok körében. Olyan innovatív módszerekkel, amelyek még nem terjedtek el széles körben.

Az élménypedagógia abból a tapasztalatból indul ki, mely szerint az elrettentés nem megfelelő módszer a fiatalkori bűnmegelőzésben. Ezt a módszert követte a debreceni BIT Egyesület trénercsapata, akik Szilvásváradon valósították meg

a képzést a szakemberek számára.

Az élménypedagógia nem direkt módon, frontális úton közvetít pozitív értékrendet. A látszólagos szabadság az, ami hatványozottan növeli a módszer hatékonyságát. Az élménypedagógia lehetőséget ad arra, hogy az ingerkeresés biztonságos és szervezett körülmények között valósuljon meg. Közösségteremtő, és ezzel a csapatépítés eszközévé válhat. A projekt célja is ez volt, hiszen 120 szakembert 6 turnusban képeztek ki a civil szervezet munkatársai. A tréning célja a csapatépítésen és a képzésen túl az volt, hogy a résztvevők kilépjenek a komfortzónájukból és valami olyat próbáljanak ki, amelyre eddig még nem volt példa életük során. Ezt fogalmazta meg tökéletesen az egyik résztvevőnk, amikor azt mondta, hogy a feladatok közül azok tetszettek neki „ahol leküzdhettem a félelmeim, illetve, ahol olyan emberekkel lehettem párban, akiket kevésbé ismertem”.

Mi is az a tréning?

A **tréning fogalmának** meghatározását a különböző szakirodalmak más-más szemszögből közelítik meg. Egy meghatározás a tréningeknek a kompetenciafejlesztésben betöltött szerepét emeli ki. *„A tréningen megvalósuló saját élményű tanulás az önismeretet és az emberismeretet, a szociális és vezetői készséget, az együttműködési, a kommunikációs és problémamegoldó készséget fejleszti.”* A tréning lényege, hogy a résztvevők az új ismereteket nem a hagyományos frontális osztálytermi keretek között sajátítják el, hanem nagyrészt

csoportmunkában dolgozva, tapasztalati úton keresztül a valósághoz hasonló feltételek mellett. Vagy éppen olyan „fizikai jellegű feladatok, ahol kipróbálhattam a korlátaimat adottságaimat”.

A tréning főbb sajátosságai

Minél több érzékszervünk vesz részt az ismeretszerzésben, annál inkább nő a tanulás, illetve képzés hatékonysági foka. Amennyiben saját cselekvésünk is részét képezi az ismeretszerzési folyamatnak, még magasabbá válhat a felkészültség szintje. Ebből adódóan a tréning, mint a készségfejlesztés elsődleges lehetősége, az egyik leghatékonyabb tanulási mód. Lehetőséget ad arra, hogy a hétköznapi helyzetben lezajló folyamatokat, viselkedéseket kockázatmentes körülmények között modellezzük.

A csoportmunka

A szakemberek tevékenységeik végzésekor, társas interakcióikban csoportokba szerveződtek, amelyekben a mindenki által elfogadott csoportnormákat szem előtt tartva egy közös cél érdekében tevékenykedtek. A csoport több, mint egyének összessége, összetartó ereje függ az

egyének közötti szimpátia mértékétől és attól, milyen mértékben segíti a csoport az egyént saját céljai elérésében. Erőforrásaik legalább egy részének megosztása által az emberek olyan javakra tehetnek szert, amelyekre egyénként nem lenne lehetőségük. A csapatmunka fontosságát szinte mindenki kiemelte a résztvevők közül, hiszen nem mindennapi élményt és tapasztalatot nyújtott

számukra az, hogy olyan emberekkel is együtt tudtak dolgozni a feladatvégzések közben, akikkel amúgy a mindennapi munka során nem lépnének interakcióba.

Az élménypedagógia

Az „élménypedagógia” Magyarországon is kezd népszerű kifejezéssé válni. Felébredt a

remény, hogy egy olyan, gyakorlatban hasznosítható módszerről van szó, mely nem csak örömet okoz, hanem időtálló is. Manapság az „élmény” szón meglepetést és változatosságot is értünk. A BIT Egyesület által is alkalmazott módszer alapja a tapasztalati tanulás olyan innovatív elemekkel, amelyeket a mindennapi munkájuk során is alkalmazni tudnak majd a Javítóintézet dolgozói. A

csoportokban végzett feladatvégzés elősegítette azt, hogy a szakemberek megismerjék egymást magánemberként is az Intézet falain kívül. A trénerek által prezentált gyakorlatok bizalmat, biztosítást és csapategységet igényeltek. Az élménypedagógia valóban élménnyé és hasznos tapasztalattá vált mind a Javítóintézetben dolgozók, mind BIT Egyesület képzői számára.

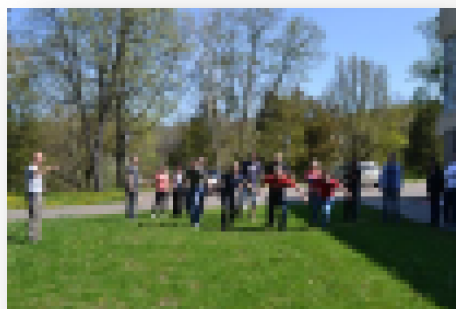

Az élmények a **kiindulópontjai** az (ön)tudatos tanulásnak. Ha ezeket az élményeket fel is dolgozzuk, akkor válnak az élmények **eredménnyé**, felismerésekből **tapasztalatokká**.

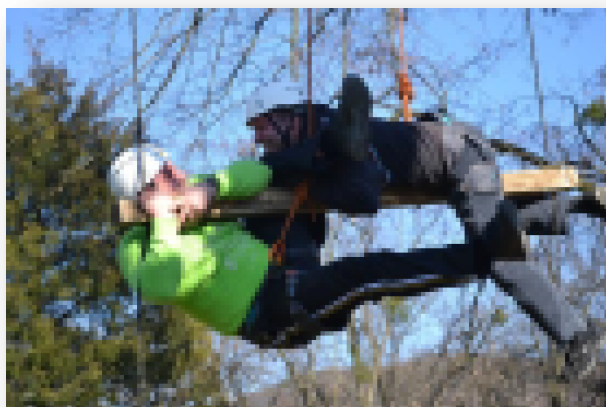
Az élménypedagógia a résztvevőknek meghagyja a választás lehetőségét, hogy milyen feladatban, milyen mértékben vesznek részt, mennyire teszik ki magukat a kockázatoknak, és így a bármiféle manipulációs szemrehányásokkal szemben is tisztázza magát a módszer.

A pedagógia általános, az élménypedagógia speciális célja és küldetése az, hogy az embereket **nyitottá és alkalmazkodóvá** tegye.

Az élménypedagógiában az a különleges, hogy az **élményeket hasznosítja**: a tanulás egy olyan folyamatban zajlik le, amely az aktív tanulással kezdődik, és ebben különbözik az elméleti vagy deduktív tanulástól.

Maga az élmény azonban egyedül nem elegendő a maradandó tanuláshoz: ez csak kiváltja a további tudatfolyamatot. A résztvevők az élményeiket interpretálják, elvégzik személyes értékelésüket, és mindezt az életükre vetítik. Ideális esetben a résztvevők az élményeikből a reflexiók és az értékek, normák átvételével jelentőségteljes tapasztalatra, **személyes gazdagodásra** tesznek szert.

Az **„élménypedagógia”** módszerként átfog minden olyan aktivitást, amely a természetben és a környezeten keresztül magatartásbefolyásoló, nevelő és személyiségfejlesztő célokkal rendelkezik, és közben az élményeket teljes értelemben (tehát minden érzékelést, észlelést átfogóan) használja. A résztvevők számára megvilágítottuk az egyéni cselekvést és

magatartást, valamint a környezetre történő reagálást egyaránt. A tudatfolyamatokat célorientáltan úgy fejlesztjük, hogy a résztvevőket önálló döntések meghozatalához juttathassuk el. A kültéren végzett ügyességi játékokkal fűszerezett csapatjátékok azt a célt szolgálják, hogy a csoporttagoknak lehetőséget adjunk arra, hogy kilépjenek a

komfortzónájukból.

A tapasztalati oktatás gyakorlatának alapelvei

A tapasztalati oktatás akkor hatékony, ha a körültekintően kiválasztott tapasztalatokat reflexió, kritikai elemzés és szintézis követi. tapasztalatok úgy épülnek fel, hogy kezdeményezésre és döntésre készítetik a gyakorlót, és felelőssé teszik őt a következményekért. Más-más ingerküszöböt érintenek a gyakorlatok.

A tapasztalási helyzet megtervezése magába foglalja a természetes következményekből, hibákból és sikerből való tanulás lehetőségét.

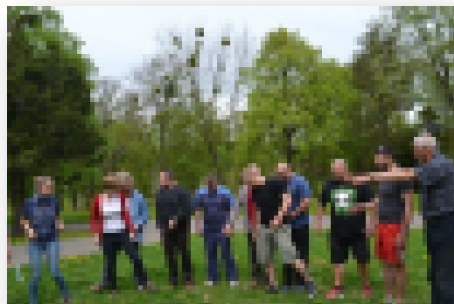
Fejlesztett készségek

A tapasztalati tanulás alkalmas sokféle készség kialakítására és fejlesztésére: **személyiségfejlesztés, szociális kompetencia, tanulási hajlandóság, értékítélet, problémamegoldó képesség, bizalom, kommunikációs készség, kooperációs készség, öröm.** A bizalomra, együttműködésre fókuszáló gyakorlatok különösen prioritást élveztek, hiszen a

szakemberek munkájában a mindennapok során is elengedhetetlen az, hogy közösen, csapatként dolgozzanak.

A fejlesztett készségek mellett a programok különböző tartalmakat kapcsolnak a határközeli élményekhez, ezzel olyan mély bevéődést érnek el, amely minden helyzetben előhívható és hasznosítható. Fontos az, hogy a fokozatosság elvét kövessük, amelyet a résztvevők is kiemelték, mint sarkalatos pontot. Az egyik résztvevő ki is

A

emelte, hogy a gyakorlatok „Tematikusan, nagyon jó egymásutániségben” voltak felépítve.

A résztvevők személyes élményei

A tréningeken résztvevő szakemberek különféle személyes élményekkel, tapasztalatokkal távoztak az alkalmakról, de összefoglalóan el lehet mondani azt, hogy hasznosnak, csapatépítő hatásúnak értékelték azt. Vagy, ahogy egyikük mondta „Mindben találtam valami hasznosat, építőt. Így volt egy kerek egység”. A kültéri gyakorlatok közül a kötéllel és biztosítással együtt járó feladatok azok, amelyek a szakemberek véleményei szerint a legnagyobb kihívást, illetve a legnagyobb élményt is adták. A komfortzónájukból ezen megmérettetések által tudtak leginkább kimozdulni.

2. Közösségi rendezvények:

Bevezető:

Közösségi rendezvények összefoglaló elnevezést kaptak, azon programok, rendezvények, melynek elsődleges célcsoportja a javítóintézetben elhelyezett fiatalok voltak, ami szolgálja szabadidő-eltöltésüket, beilleszkedésüket, egyéni és szociális kompetenciafejlesztésüket, a fiatalok közösségeinek erősítését. Kiegészíti, gazdagítja a javítóintézet Szakmai programjában szereplő kötött és kötetlen foglalkozások rendjét. A programok tekintetében egynapos és többnapos programokat tartottunk. Egy részük egyéni részvételre építenek, de szerveződött kiscsoportra, illetve egész nevelési csoportra építő rendezvény.

A rendezvények lehetőséget adtak a társas interakciókra, kapcsolatteremtésre, kommunikációra, vagyis valódi szociális színhellyé váltak. Változatos kínálatot nyújtott a szabadidő hasznos eltöltéséhez, élményt nyújtott, új ismeretet, értéket közvetített, teret adott az önkifejezésre. A többnapos programok alkalmasabbak a közösségépítésre, ismeretátadásra, készségfejlesztésre, prevencióra, élményszerzésre.

Tartalmuk szerint változatosságra törekedtünk, igyekezve arra, hogy a szervező nevelők hasznosítani tudják az élménypedagógia elemeit. A programok sikerét, eredményességét nehéz lemérni, leginkább a résztvevők visszajelzései adnak támpontot, illetve a program milyen hatással volt a résztvevő egyénre, közösségre. Mennyire váltak motiváltabbá, aktívabbá a résztvevők.

2. 1. Sport rendezvények:

A sportnapok célja, hogy a javítóintézetben lévő fiatalok megfelelő körülmények között játszanak színvonalas mérkőzéseket különböző sportágakban: asztaliteniszben, röplabdában és egyéb egyszerű körülmények között is játszható labdajátékokban. A rendezvények szorosan kapcsolódtak egyéb egészségmegőrző, egészségtudatos a szabadidő hasznos eltöltéséi módját megismertető egyéb javítóintézeti programokhoz.

2. 1. 1. Asztalitenisz bajnokság

Célunk a sportág népszerűsítése, lehetőséget adni arra, hogy a fiatalok összemérhessék tudásukat, megtapasztalják a verseny légkörét, segítse az egészséges versenyszellem kialakulását.

A megmérettetés 2 délutánt vett igénybe. Az asztalitenisz, mint sportjáték szerint folyt a lebonyolítás. Miután népszerű, sokat gyakorolt játék a fiatalok és a nevelők körében, a szabályok ismertek voltak a résztvevők között és kellően felkészült játékosok jelentkeztek a versenyre. A csoportokban elő versenyt rendeztek nevelőink.

Csoportonként 2 fő indulhatott egyéniben és 1 páros vehetett részt a versenyben. Volt olyan fiatal, aki egyéniben és párosban is indult és dobogós helyezést ért el. A fiúk játékát sportszerűség és versenyszellem jellemezte. A játékosokat társaik önfeláldozóan biztatták. A páros mérkőzéseknél észrevehető volt, hogy egymásra is figyelnek és meccsenként meghozta az eredményt.

A két nap során színvonalas, izgalmas és sportszerű játékot láthattak a résztvevők. Fontos volt számunkra, hogy a fiúk megtanulják a csapatban dolgozást, vereség esetén az elfogadást, az önfegyelem kezelését és az ellenfél tiszteletét.

2. 1. 3. Röplabda bajnokság

Nagy hagyománnyal bíró labdajáték intézetünkben a röplabda. Csapatjátékként együttműködésre nevel, alkalmas a mozgáskultúra, mozgáskoordináció, a szabálytartás fejlesztésére.

Ebben az évben is megrendezésre került intézetünkben a Húsvét Kupa röplabdabajnokság.

A 11 csoportot két, egy hatos és egy ötös csoportba sorsoltuk. A csoportokon belül körmérkőzéses formában alakult ki a csoportsorrend. Ezek után következtek a helyosztók, értelemszerűen a csoportok 1. helyezettjei játszanak az 1. helyért, a 2. helyezett a 3. helyért, a 3. helyezett az 5. helyért, a 4. helyezett a 7. helyért, az 5. helyezett a 9. helyért.

Néhány tudnivalóra hívtuk fel a figyelmet annak érdekében, hogy az egységes felkészülés és szabályismeret következtében a lebonyolítás zökkenőmentes legyen.

A csapatok létszáma 6 fő, mérkőzés közben csere lehetséges, amennyiben valamelyik csoport objektív okok miatt kisebb létszámmal tud csak kiállni, a másik csapat is ugyanolyan létszámmal köteles kiállni.

A mérkőzések az egyik csapat által elnyert két győztes játszmaig tartanak.

Egy játszmában a győztes csapatnak 25 pontot kell elérnie, minimum 2 pont különbséggel.

A játék folyamán a röplabda általános szabályai az irányadóak, természetesen olyan mértékben, ahogyan ez elvárható a sportágat nem versenyszerűen űző fiataloktól, illetve figyelembe véve az intézetben már hosszú ideje meghonosodott szokásokat.

Szabálytalan, így az ellenfél javára ér pontot az alább felsorolt hibák vétése.

- a nyitás nem a vonalon kívülről történik,
- egy csapat játékosainak háromnál több egymás utáni labdaérintése,

- egy játékos egynél több egymás utáni labdaérintése,
- a labda nem kézzel való érintése,
- a háló érintése,
- háló alatti átlépés,
- háló feletti átnyúlás,
- a labda oldalfalra vagy mennyezetre való juttatása,
- kirívóan szabályellenes labdaérintés.

A fel nem sorolt esetekben a hibák és szabálytalanságok megítélése minden esetben a játékvezető feladata és kötelessége, figyelembe véve a sportág szabályait és az intézeti szokásokat. A lebonyolítás során nevelő saját csoportjának mérkőzést nem vezethet.

A játékvezető feladata a mérkőzés szabályszerű lebonyolítása, a résztvevő csapatok fegyelmének kontrollálása, fegyelemsértés esetén esetleges szankcionálása a kísérő nevelő/k/ feladata.

Amennyiben a játékvezetők száma nem teszi lehetővé, hogy vonalbírói szerepkört is ellássanak, kérjük, a csoportot kísérő nevelők legyenek ebben segítségünkre.

A rendezvény komolyabb sportsérülés nélkül, igen jó színvonalon került megrendezésre. A csapatok közti mérkőzések színvonalasok, szorosak voltak és sportszerűek. Különösen izgalmassá váltak a helyosztó meccsek.

2. 1. 4. Lábtenisz bajnokság

A rendezvény célja egyrészt a fiatalokkal a sport megszerettetése, a játék szabályainak elsajátítása, a finom-motorika fejlesztése, valamint a szabálykövetés elősegítése. Maga a játék, a pingpong alapszabályaira épül. Csoportonként két fiatal vehet részt az eseményen. Rendezünk egyéni és páros mérkőzéseket is.

Lebonyolítás rendje:

Első nap az egyéni mérkőzésekre kerül sor, szükség esetén másnap fejezzük be a döntő mérkőzéseket. Három 3 fős és egy 2 fős csoportot alakítunk ki sorsolással. A csoportokban körmérkőzésekkel döntjük el a helyezéseket és csoportonként az első helyezett játszhat a

döntőben. A döntőbe továbbjutott 4 fő körmérkőzésekkel alakítja ki az egyéni bajnokság végleges helyezéseit.

A páros mérkőzéseken szintén, négy csoportba sorsoljuk a csoportokat. Ahol a csapatok körmérkőzéseket játszanak, és az első helyezett a végső győzelemért küzdenek.

Szabályok:

Az általunk megrendezésre kerülő lánbtenisz bajnokság szabályai hasonlítanak a „régi”asztalitenisz szabályaihoz:

- Bedobással döntjük el a szervakezdés jogát,
- 5 pontonként van szervacsere,
- a szett 11 pontig tart úgy, hogy két ponttal kell többet szerezni,
- minden mérkőzés két nyert szettig tart (vagy 2:0, vagy 2:1),
- páros mérkőzések alatt keresztbe kell szerválni.
- Egyéniben és párosban is háromszor lehet egy térfélen beleérni a labdába. A három érintést párosban akár egy ember is kihasználhatja.
- Szerválni a vonal mögöl kell, nem léphetsz be!
- Szerváláskor a labdát le kell pattintani, a labda a pályán belül is pattanhat!
- A fogadó félnek viszont nem kell megvárnia azt, hogy lepattanjon a labda!
- Nagyon fontos szabály, hogy a vonal a pálya része, ezért a pont érvényes a vonal érintésekor!
- Természetesen több apró szabály van még, melyekről a rendezvény szervezői tájékoztatják a részt vevő fiatalokat.

A lánbtenisz gyorsan pörgő, ügyességre építő játék, ahol a labda technikai ismeretek mellett taktikai, stratégiai elemek is beépülnek a játékba. A háló elválasztja az ellenfeleket, a páros játék összehozza a csapattagokat. Tornatermi foglalkozások alatt és a szabadban is játszhatóak. Egy-egy foglalkozás alatt, mini bajnokságok is lebonyolíthatóak. A házi

versenyek jól alkalmazhatóak a hétvégen, ünnepnapokon, a zárt intézményi rendszerből adódó feszültségek oldására.

2.1.4. Dekázó verseny

A rendezvény rövid leírása:

A Debreceni Javítóintézet fiataljainak mindennapjait nagyban meghatározza a sport. Ez rendszeres formában délutáni sportfoglalkozások keretében történik, illetve időszakosan versenyek, rendezvények formájában. Ezen versenyek színesítéseként hívtuk életre az idén, első ízben **Dekázó Bajnokságunkat**. Sokszor feltűnt, hogy a mindennapos focin milyen szívesen vesznek részt a fiatalok és e mellett sokan közülük akrobatikus ügyességgel bánnak a labdával, ami sok fiatalnál komoly, sok éves gyakorlást feltételez. Ezért szerettünk volna intézetünk legjobban, a focilabdával bántó fiataljainak lehetőséget adni arra, hogy szervezett keretek között is megmutathassák tehetségüket, amire ez idáig a nagy többségnek soha nem volt még lehetősége.

Így életre hívtuk Dekázó Bajnokságnak elnevezett sportrendezvényünket. Célunk ezzel nem csak egy lehetőség volt a tehetséges fiatalok számára tudásuk bemutatására, hanem mint minden hasonló rendezvénynél, itt is szerettük volna fejleszteni a résztvevőversenyzők önbizalmát, motivációját, akaraterejét, állóképességét, énképét, önismeretét és nem utolsósorban a sportszerű magatartást és hozzáállást is. E mellett fontos célként tűzhető ki minden hasonló sportrendezvény esetében, a rendszeres mozgásra, sportolásra nevelés, amely pozitív alternatívának tekinthető, ezen fiatalok korábbi életvitelével szemben. Ha ez irányú nevelési módszerünk eléri célját, az egyben bűnmegelőzési, másrészt prevenciós jelleggel is bír, nem utolsósorban fontos hangsúlyt kap az egészség megőrzés is.

Dekázó bajnokságunkon 22 fiatal vett részt intézetünk előzetes és javító részlegéből vegyesen. Ez egyéni verseny volt, ahol minden résztvevő megmutathatta tehetségét, felkészültségét a dekázás terén. A verseny 4 fordulóból állt, a kiesőket és bent maradókat, valamint a végső sorrendet az első 4 helyezett között egyenes kieséses módon döntöttük el.

A szabály egyszerű volt, két fiatal dekázik egyszerre egymással szemben, aki elejti a labdát az kiesett, a másik induló pedig bejutott a következő fordulóba.

A dekázás stílusa nem volt meghatározva, azt mindenki a saját módszerével hajthatta végre, láb, térd, mellkas használatával, vagy azok keverékével. Az induló versenyzők párosítását

sorsolással döntöttük el.

Tapasztalat:

Élményszerű volt a fiatalok sportszerű, már-már professzionális hozzáállása a feladathoz. Még a legkorábban kiesett induló is hosszasan tudta kezelni a labdát, kimagasló ügyességről tanúbizonyságot téve. Az indulók mindvégig megfelelően motiváltak és sportszerűek voltak, a

született döntéseket minden alkalommal elfogadták. Fegyelmi gond, probléma fel sem merült a rendezvény ideje alatt és a feszített keretek között is minden fiatal jól érezte magát, ami látszott a hangulatból is és lemérhető volt a fiatalok visszajelzései alapján is. Többen arról érdeklődtek, hogy mikor tartjuk a következő versenyt, mert már is szívesen neveznének.

Összességében levonható a konzekvencia ebből a rendezvényből is, de bármelyik másik korábbi rendezvényünkből is, hogy intézetünk fiataljai értékelik a törődést, a kapott lehetőségeket, tehetségük ez irányú támogatását, a bizalmat és a játék örömeit. Motivációs szintjüket nagyban növelik a pozitív visszajelzések, az elismerés, és hogy megmutathatják intézetünk keretei között azt, hogy ők is sok mindenhez értenek, talán több dologhoz is, mint könnyebb sorsú társaik.

2. 2. Kézműves és kreatív tevékenységek

2. 2. 1. Népi mesterségek bemutatója, kézműves foglalkozás és kiállítás

Az EMMI Debreceni Javítóintézet előzetes részlegében működő tanműhelyek, egy rendhagyó nyílt nap keretében engedtek betekintést, a javítóintézeti nevelést végrehajtó részleg fiataljai és felnőtt kísérői számára.

Ezekben a tanműhelyekben olyan kézműves munkafoglalkoztatás történik, mint a kosárfonás, fazekasság, keresztszemes és népi-hímzés, valamint a fafaragás.

A műhelyek rövid bemutatása

Népi hímzés, a varrodai műhely:

A hímzés a legáltalánosabban elterjedt kézimunkafajta. Eredete az őskorra vezethető vissza, amikor különböző „anyagokat” varrtak össze és motívumokkal díszítették azt. A magyar népi hímző művészet a 18-19. századra vezethető vissza. Ekkor az egyszerű varrottas motívumok színesebbé, komponáltabbá és technikailag is változatosabbá alakultak. A legősibb motívumok szimmetrikusan elrendezett geometrikus alakzatokból álltak, majd megjelentek a stilizált növényi és állat motívumok. A minták formálásának íratlan szabályai voltak, amit a hímző egyénisége, fantáziája, alkotókedve határozott meg. Minden tájegységnek meg volt a maga motívum és színvilága, jellemző öltéstechnikája.

Varró műhelyünk egy már letűnni látszó világba visz vissza, megismertetve a növendékekkel a régi motívum világot valamint, mindezt hogyan lehet átültetni a 21. század díszítő művészetébe.

A műhelyben szálbehúzásos, keresztszemes, kalotaszegi írásos, egyszerű lapos, hurok és láncöltés technikát alkalmaznak. Előtérbe helyezve a természetes anyagok, len, gyapjú, vászon anyagok és fonalak alkalmazását.

A program bepillantást engedett a műhelybe látogató fiatalok számára, hogy egy kiállítás keretében megnézzék az elkészült alkotásokat, beszélgessenek a népi motívumok jellegzetességéről, sajátos képi és jelentés világáról, majd maguk is kipróbálhatták a hímzést. Többen, akik korábban tagjai voltak az itt folyó műhelymunkának, ismét kedvet kaptak a hímzéshez, folytatva azt szabadidejükben.

Mindez segíti kreatív képességük kibontakozását, kitartó munkára, türelemre nevel, miközben fejleszti a finom-motorikát.

Kosárfonás, kosárfonó műhely:

A vessző-, gyékény és szalmafonás az emberiség ősi mesterségei közé tartozik. A fonó technikával készült használati tárgyak évezredek óta megkönnyítik, segítik az emberek életét és munkáját. Természetes anyagukkal környezetünket teszik szebbé, otthonosabbá varázsolják. Magyarországon is gazdag hagyományokra nyúlik vissza ez a népi kézművesség. A nemzedékeken keresztül átörökölt fonás csínját-bínját az emberek találékonyságukkal folyamatosan továbbfejlesztették, gazdagították. A természetben található, természetesen is alkalmas növényekből készített tárgyakat, eszközöket az élet minden területén felhasználták.

A kosárfonó műhely ezt a hagyományos népi mesterséget eleveníti fel, készítve hagyományos használati tárgyakat, valamint a mai kornak megfelelő dísz tárgyakat, bútorokat, játékokat. A műhelyben tevékenykedő fiatalok gyakran neveznek be kézműves versenyekre, így örömmel vettek részt a bemutatón, és rendeztek kiállítást a műhelyben készült munkadarabokból.

A bemutató és kézműves foglalkozás során a műhelyben foglalkoztatott legügyesebb növendékek kapták feladatuk, hogy a látogató csoportnak ismertessék a műhelyben folyó munkát, a vessző feldolgozás menetét, bemutassák a különböző kosárformákat, használati tárgyakat, utalva annak rendeltetésére. Majd lehetőség nyílt a kosárfonás alapjainak megismerésére, apróbb tárgyak készítésére. A tárgyak elkészítése gyors sikerélményhez juttatta a látogatókat, de ugyanígy élmény volt a bemutatóba bevont fiataloknak a megmutatkozás lehetősége.

A vendégek megtapasztalhatták, hogy milyen rövid idő alatt sikerülhet, egy szakma elsajátítása, ezzel rendszeres munka szerzése, önálló, tisztességes kereseti lehetőség megteremtésére.

Fazekasság, kerámia műhely:

A fazekasság népi mesterség, melyet eleinte a hűbéri birtokok jobbágyiparosai űzték, később

a városi, mezővárosi céhekbe tömörülő fazekas mesterek. A fazekasság legfontosabb alapanyaga az agyag, melyet többszöri tisztítás után vízzel összekevernek, majd elpárologtatják belőle a vizet. A megfelelő darabokra vágott agyagot tovább kell gyúrni, taposni, hogy minél rugalmasabbá váljon. Az így előkészített agyagból nedves kézzel lehet különböző technikával edényeket formázni, korongozni, szikkadás után díszíteni, kemencében kiégetni, máazni. Debrecenben nagy hagyománya van a fazekasságnak, jellegzetes forma és díszítő eleme van a Debrecenben készült cserépedényeknek. Ebbe a régi mesterségbe avatták be a kerámia műhelyben foglalkoztatott fiatalok a látogatókat.

A korongozás mellett, az agyag megmunkálásának folyamatát, az így nyert alapanyagból készült tárgyak, plasztikus formák készítésére volt lehetőség. Megismerkedhettek az emberi közlés sajátos formájával, a vizuális és képi nyelv kifejező eszközeivel, a jelekkel, a fogalmi jelentésekkel, a technikák felismerésével és alkalmazásával. Saját munkáikon keresztül az agyagformázás technikával, a fazekasság, a kerámia és szobrászat alapjaival.

Az ősi mesterek nyomdokain haladva felelevenítették a régi technikákat, használva a népi fazekasság elemeit, készítettek kézzel s korongon mázas és mázatlan használati és dísz tárgyakat, megismerkedtek az agyagdíszítés rejtelmeivel is.

Mindez az élményeken túl fejleszti az önálló gondolkodást, az értékítéletekre való képességet, szelektív, kritikus gondolkodást, az alkotásra való képességet, valamint az esztétikum iránti igényt.

Fafaragás:

A népi díszítő fafaragás kialakulásában nagy szerep jutott a pásztoroknak. Az unalmában is farigcsáló pásztorok kezei közül az idők során egyre nívósabb darabok kerültek ki. Valóságos mesevilágot faragtak a környezetükben talált természetes anyagokba (fa, csont, szaru, bőr). Használati tárgyaikat faragással díszítették. Mindehhez csupán néhány eszközre,

kézügyességre, kitartásra, képzelőerőre (kreativitásra) volt szükségük.

Ezt a hagyományt próbáltuk feleleveníteni a műhelyfoglalkozáson, olyan pedagógus vezetésével, aki szabadidejében, olykor-olykor kreatív foglalkozásokon csoportjában is végez ilyen tevékenységet.

A fiatalok megismerkedhettek a különböző faragótechnikákkal, eszközökkel - kések, vésők -, és egyéb faszobrász szerszámokkal. Külön kitértek

a kopjafa, székely kapu egyedi szimbólumrendszerére a beszélgetés, illetve bemutató alatt.

A foglalkozás alatt készült faragványok kiállításon kerültek bemutatásra. A rendezvény megerősített bennünket abban, hogy helye van és igény is van a javítóintézetben, a fafaragásra. Ezért szakköri tevékenység formájában tovább fog működni.

2. 2. 2. Öko-kreatív alkotások versenye és kiállítása

Az EMMI Debreceni Javítóintézetben bűncselekményt elkövetett fiatalokú fiúk nevelésével foglalkozunk. A nevelési folyamatnak számos összetevője van. A fiatalok nagy örömmel vesznek részt különböző megmérettetéseken, versenyeken.

A nagy érdeklődésre való tekintettel a tavalyi év után idén ismét meghirdettük intézetünkben az „Öko-kreatív” alkotások versenyét. A fő célunk az volt, hogy gondolkodásra bírjuk a fiatalokat azzal kapcsolatban, hogy mit is jelent számunkra a környezet, és mennyire fontos, hogy óvjuk-védjük azt amennyire csak tudjuk. Ötletességre volt szükségük ahhoz, hogy újrahasznosítható hulladékokból, milyen hasznos, szép, kreatív dolgot tudnak készíteni. A gondolkodás mellett kreativitásukat, finom motorikus mozgásukat, tervezési és kivitelezési képességüket egyaránt fejlesztettük. Intézetünk jellegéből adódóan kikötés volt, hogy fém hulladékot nem használhattak fel a gyerekek. Az intézetünkben ismét nagy érdeklődést váltott ki a pályázati kiírás. Várakozást felülmúló ötletességgel, és izgalommal készültek a versenyre. Számos csoport megmérettetett. Rengeteg pályamű érkezett a zsűri asztalára. Egy-egy csoport

több alkotást is leadott, ezzel is növelve esélyüket a díjazásra. Mivel az intézetünkben keletkező hulladékok felhasználásával készülhettek a tárgyak, így sok esetben hasonló volt az anyagösszetétel. Leginkább hulladék papírok, műanyag flakonok, kupakok, élelmiszeripari hulladékok adták az ötleteket. A zsűri döntése nagyon nehéz volt, mivel nagyon színvonalas pályaművek érkeztek. Összesen öt kategóriában állítottunk ki oklevelet az alkotó kedvű csoportok részére.

Kategóriák: legkreatívabb alkotás, leglátványosabb alkotás, legpraktikusabb alkotás, legtöbb anyagot felhasználó alkotás

A pályázat értékelését követően egy sikeres pályázatot tudhatunk magunk mögött. A beérkezett alkotásokból nagyszabású kiállítást rendeztünk. A nagy érdeklődésre való tekintettel jövőre ismét szeretnénk versenyt hirdetni, mivel nagyon fontos az, hogy az éppen nevelésünk alatt álló fiatalok tisztában legyenek azzal, hogy mit jelent a környezet, és mennyire fontos annak megóvása.

2. 2. 3. „Ne tedd!” pályázat, rajz, plakát, rap, vers, novella kategóriában

Intézetünk jellegéből adódóan nagy hangot fektetünk a bűnmegelőzésre. A fiatalok saját tapasztalatuk alapján leginkább a rossz baráti társaságot, a szüleik nemtörődömségét, illetve az alkohol és drog befolyásoltságot nevezik meg a bűnelkövetés okaként. Az idei évben első alkalommal „Ne tedd” címmel bűnmegelőzési pályázatot hirdettünk intézetünkben, mellyel célunk az volt, hogy a nevelésünk alatt álló bűnelkövető fiatalok elgondolkodjanak azon, hogy melyek azok a helyzetek, negatív cselekmények, amelyek bűncselekmény elkövetéséhez vezethetnek. Összességében elmondható, hogy a fiatalok nagy része viszonylag szűk látókörű, így az elkészült művek nagy része egy témakör köré csoportosult (drogok, gyógyszer, alkohol, cigaretta).

Sokféle képesség fejleszthető egy-egy ilyen pályázatra való készülés közben (helyesírás, szépérzék, tervezési folyamat, megvalósítási folyamatok, gondolkodás kézügyesség). Több kategóriában készíthettek alkotásokat a fiatalok, amellyel valamilyen formában felhívhatták kortársaik figyelmét a kerülendő helyzetekre.

Kategóriák: színes rajzok, grafikák, plakát, rap, vers, novella

A legtöbb pályamű plakát és rap kategóriában érkezett, ezért ebben a két kategóriában tudtunk névre szóló okleveleket kiállítani az alkotások készítői részére. Összességében egy sikeres pályázatot tudtunk megvalósítani. Minden fiatal saját egyéni alkotással indult a versenyen. Logikus gondolkodást, irodalmi vénát, őszinteséget, félelmet, változtatni akarást egyaránt sugalltak a leadott pályaművek. Amennyiben lehetőségünk nyílik rá, a következő évben ismét meghirdetjük ezt a pályázatot.

2. 2. 4. Kreatív tematikus nap

A Debreceni Javítóintézetben régi múltra tekint vissza a munkafoglalkoztatás, a munka terápia és ebből az évek során kibontakozott kreatív tevékenységek sokasága. A kreatív tevékenységeink több célt is magukba foglalnak, felölelnek. Fontos a fiatalok szabadidejének hasznos lekötése, a kreatív tevékenységgel történő feszültség levezetés, a gondolataik elterelése legalább időszakosan a gondjaikról, problémáikról. Jelentősen fejleszthető ezen tevékenységükkel a fiatalok énképe, önismerete, egyes kiemelt esetekben akár az indulatkezelésükre is pozitív hatást gyakorol a kreativitás fejlesztése. Nem utolsó sorban fontos célként jelenik meg a kézügyesség fejlesztése, a motorikus tevékenységek, a monotonitás tűrés fejlesztése, a rendszeres kintartó, hosszú távú munkavégzésre nevelés, esetlegesen az érdeklődési körük bővítése, amely szabadulásuk után megfelelő alternatívát nyújthat korábbi életvitelük helyett.

A délelőtti munkafoglalkoztatásaink varrodai, kreatív, kerámia, kosárfonó és a kertészeti műhelyekben történik.

Ettől még sokrétűbbek a délutáni kreatív tevékenységeink, melyek már nem műhelyekben, hanem az elhelyezési csoportokban zajlanak. Ezen tevékenységek során figyelembe kell venni az ott dolgozó kollégák irányultságát, kézügyességét az esetleges tevékenységekkel kapcsolatban, valamint a csoport fiataljainak tehetségét és érdeklődési körét is, akár csoport, de akár egyéni szinten is. Éppen ezért alakulhatott ki az évek folyamán kreatív foglalkoztatásaink sokszínűsége, amely folyamatosan fejlődik a mindenkori sajátosságokat figyelembe véve. A teljesség igénye nélkül megtalálható nálunk a ceruzarajz oktatása, az origami és egyéb papíripari tevékenységek, az üvegfestés, a gipszöntés, a hímzés és gobelin

készítés, a pirográfia mint önálló stílus, de a fiatalok elsajátíthatják a gravírozás, a fafaragás alaptechnikáit is. A faragás azért is fontos szerepet tölt be ezen felsorolásban, mert olyan ősi népi mesterség, amely mind a magyar, mind a cigányság mindennapi életében fontos szerepet töltött be évszázadokon keresztül. E mellett kifejezetten fiús, férfias tevékenység, amit szívesen sajátítanak el az arra tehetséges fiatalok. Ezek mellé az alaptevékenységek mellé időszakosan egyéb sokrétű tevékenységek is bekapcsolódnak, aminek sokszor egy-egy rendezvény ad teret. Ezeknek a sokszínű tevékenységeknek egy részét szerettük volna felvonultatni bemutató jelleggel. Egy délután arra lett szánva, hogy minden csoport néhány mintadarabot készíthessen és mutasson be a saját tevékenységei közül. Készült itt rajz, üvegfestés, origami, de készült a délután folyamán fából faragott vadászpuska is. A fiatalok nagy büszkeséggel mutatták be az általuk készült darabokat. Ez a délután komoly előkészületet igényelt, ha csak az alapanyagok beszerzésére, a munkadarabok előkészítésére gondolunk, de hosszú időszakot ölel fel az a fejlesztő tevékenység is, amíg egy-egy fiatal eljut arra a szintre, hogy önálló munkát készítsen és bemelegítse azt mutatni. Ez a délután azonban még is csak egy volt a sok közül, hiszen ha nem is ilyen összehangoltan, egyszerre is folyik intézetünkben ez a tevékenység minden egyes alkalommal, mint ezen a délután, de az egyes csoportok napirendjébe beillesztve még is napi szintű tevékenységről beszélhetünk. E mellett pedig több fiatal szabadideje hasznos eltöltésére is szívesen végez ilyen feladatokat.

Tapasztalat:

Ez a délután is megmutatta, hogy egy megfelelően felkészült dolgozói gárdával, megfelelő felszerelésekkel és alapanyagokkal a fiatalok jól fejleszthetőek, szabadidejüket hasznossá tudják tenni, és nagyon sokoldalú az itt lévő fiatalok tehetsége. Az általuk elkészített darabokra nagyon büszkék tudnak lenni, ezáltal fejlesztve önértékelésüket, önbizalmukat. Hosszú távon szinte kivétel nélkül minden fiatalnál megfigyelhető, hogy kezűgyességük, kreativitásuk fejlődésével párhuzamosan korrigálódik énképük, önismeretük, de sok esetben még indulatkezelésük is. Kinti életükre pedig az itt szerzett tudás megfelelő alternatívát kínálhat eddigi életvitelükkel szemben, akár azáltal is, hogy a nálunk végzett tevékenységek felkelthetik érdeklődésüket egy-egy szakma iránt.

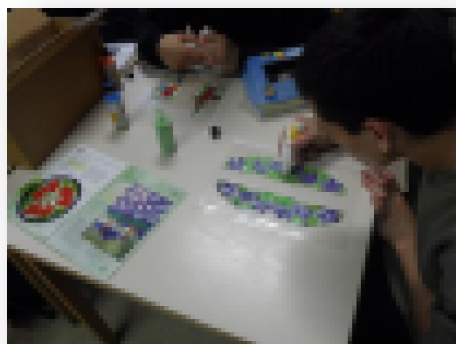
A legnépszerűbb kreatív technikák

Üvegfestés: Bármilyen üvegtárgyat lehet díszíteni üvegfestéssel, az erre a célra kifejlesztett, hobby boltokban kapható üvegfestékekkel. Kezdőknek a vízszintes, síkfelület ajánlott. Festés előtt szappanos vízzel takarítsuk meg a felületet. Üvegtisztító használata nem célszerű. Szükség van különböző színű üvegfestékekre, kontúrfestékekre, oldószeres lemosóra, papírtörlőre és fültisztító pálcikákra.

A festés menete:

1. mintaválasztás, sablon vagy egyéni terv alapján,
2. kontúrvonalak felvitele (2 óra száradási idő)
3. kontúr hézagainak kitöltése színes festékekkel (1 nap száradási idő)

Hasonló módon történik az üvegmatrica festés, ahol az alapot műanyag fólia adja, amiről száradás után lehúzzhatóvá válik a minta és ragasztó nélkül rátapad a díszítendő felületre.

Dekupázs (decoupage) technika: szalvéta felhasználásával könnyen készíthetünk dísz tárgyakat. Használható kartonra, agyagra,

textilre, fára, üvegre, műanyagra, kőre, hungarocellre.

Hozzávalók: dekupázs ragasztó, lakk akrill festék, töredező festék, ecsetek, szivacs, szalvéta, olló.

Lépések:

1. Tisztítsuk meg a díszítésre váró tárgyat, majd teljesen szárítsuk meg.
2. Alapozás, alapozó vagy akrill festékekkel tegyük simává a felületet.
3. Vágjuk ki a szalvétából a mintát és válasszuk le a legfelső réteget.
4. Ha az alapozó festék teljesen megszárad, dekupázs ragasztóval kenjük be a tárgynak azt a részét, ahová a mintát szeretnénk

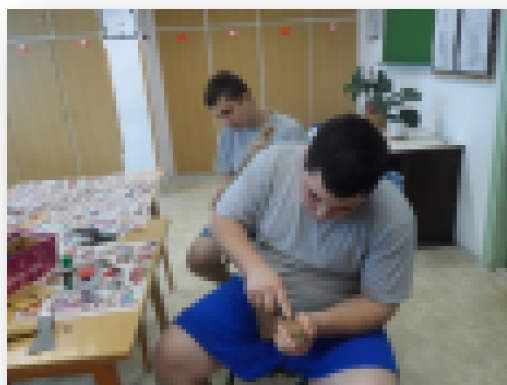
elhelyezni és simítsuk a felületre.

5. Ha megszárad a ragasztó kenjük át lakkal a tárgyat, így szebbé és tartósabbá válik.
6. Repesztéssel töredezett hatást tudunk elérni, ehhez repesztő festék szükséges. (3356)

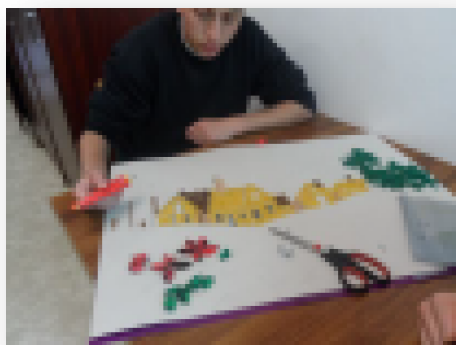
Pirográfia (faégetés): A pirográfia a fára vagy más anyagra (bőr) égetéssel felvitt motívumok művészete. Égetéshez pirogravírozót használunk, ami egy elektromos égető készülék, melynek különböző méretű fejei vannak, ami a minta igényei szerint variálható. Mivel balesetveszélyes eszköz, helyes használatát meg kell tanítani. A technikához világos színű fát (bükk, nyír, tölgy, fenyő) használjunk, lap, korong, vagy kész tárgy. Lényeges, hogy a fa száraz legyen, mert egyébként a fa megreped.

A munka menete:

1. a felület portalanítása,
2. mintarajzolás, melyhez használhatunk ceruzát vagy indigóval vihetjük fel a felületre,
3. vonalvastagság meghatározása,
4. égetés (azonos erővel és sebességgel húzzuk a vonalat)
5. lakkozás, ha tartósabbá akarjuk tenni a képet.

Kollázs, montázs technika: nem más, mint képekből (fotó, fotótöredék, rajz) kivágott elemek egymáshoz illesztése, melynek során a kapott kép új jelentés tartalmat kap. Az így keletkezett alkotás (plakát, címlap), készülhet hagyományos módon, ollóval ragasztóval és informatikai eszközökkel.

Fonalképek és egyéb ragasztott képek: készítésük egyszerű, különböző tónusú színes lapokat, ragasztót, színes fonalat igényel. Variálhatóságuk teszi népszerű technikává.

Origami: a papírhajtogatás ősi japán technikájával készíthetünk állat figurákat, díszeket, geometriai formákat, kezdő és professzionális szinten.

Alkalmazása fejleszti a kézügyességet, összehangolja a szem és a kéz munkáját, hat a bal és jobb agyfélteke működésére, így fejleszti a kreativitást, memóriát, gondolkodást.

A hozzávaló papír – kami - vékony, könnyen formázható, vagy - vasi – vastagabb, fényes, egyenetlen. Az origami hajtogatás alapjai könyvekből könnyen elsajátíthatók, az alapvető hajtogatások magyarázatát is megtalálhatjuk bennük (völgy-hegy, váltóhajítás, süllyesztés, összetolás).

2. 3. Bűnmegelőzési és jóvátételi foglalkozások:

2. 3. 1. Bűnmegelőzési foglalkozás általános iskolásoknak

Csoport: általános iskola 8. osztály

A foglalkozás cél és feladatrendszere: Társadalmi szerepvállalásunk egyike, amit már évek óta igen eredményesen végzünk: bűnmegelőzési célzattal vendégül láttunk iskolai látogatói csoportokat. Sok esetben itt tartották meg a rendkívüli osztályfőnöki órákat. A látogatások alkalmával általános tájékoztatást adunk az intézmény múltjáról, jelenéről, az intézetben folyó munkáról és jogi háttéréről. A rövid bemutatkozás után pedig alkalmat biztosítottunk az intézmény, különböző helyszíneinek látogatására is.

A foglalkozás didaktikai feladata: A látogató csoportok célja (gyermekotthonok, középiskolák, általános iskolák), hogy bűnmegelőzési jelleggel betekintést nyerjenek ebbe a nem mindennapi intézeti életbe, légkörbe.

Foglalkozási kapcsolatok: Szorosan kapcsolódik a foglalkozás témája az osztályfőnöki tanmenetben és a társadalmi ismeretek órai feladataihoz, személyközi és állampolgári kompetenciák (viselkedésformák tanulása, konfliktus kezelési technikák elsajátítása, személyközi készségek elsajátítása, a hatékony személyes és csoportos érintkezés fejlesztéséhez, szabályainak ismerete, társadalmi felelősségérzet növelése, bűn-belátás,)

A foglalkozás menete:

1. Bemutatkozás, az intézet rövid bemutatása

A foglalkozást tartó és a résztvevők is bemutatkoznak, mi az intézmény neve, funkciója, illetve honnan jött a csoport, mit tudnak az intézményről.

2. Asszociációs játék: Hívó szavak gyűjtése

A foglalkozáson résztvevők két csoportban olyan fogalmakat gyűjtenek, amelyek eszükbe jutottak a javítóintézeti látogatás megkezdésekor, illetve miért kerültek javítóintézet a fiatalok.

3. A foglalkozáshoz kapcsolódó fogalmak megbeszélése

Mit nevezünk **bűncselekménynek**? Az a szándékos vagy gondatlanságból elkövetett cselekmény, amely veszélyes a társadalomra, amelyre a törvény, büntetés kiszabását rendeli el. Mi a **szándékosság, gondatlanság** fogalma? Az elkövető lehet **tettes, társ tettes, felbujtó, bűnsegéd**. Mikortól büntethető valaki. Új törvényi rendelkezés szerint, bizonyos bűncselekmények esetén, 12 éves kortól **előzetes letartóztatásba** helyezhető a gyermekkorú és javítóintézeti nevelése is elrendelhető.

4. A bűnözés okainak összegyűjtése:

- családi ok
- bűnözői életmódot követő minta
- baráti környezet
- nem ellenőrzött szabadidő
- iskolai problémák
- egyéb okok – média, számítógépes játékok hatása

5. Megtörtént esetek feldolgozása:

Konkrét esetek ismertetése, cselekményhez kapcsolódó büntetési lehetőség, tanulságok levonása

1. Három fiatal iskolai időben horgászni ment. Nem volt horgászengedélyük, a halőr megbüntette őket. Nem volt pénzük a bírságot kifizetni. A tóhoz közeli lakatlannak tűnő

házba bementek, hogy összeszedjék a vasat és eladják. A ház nem volt lakatlan, odament az idős lakó és számon kérte őket. Megijedtek a fiúk, meglökdösték a nénit, majd elfutottak. Az idős hölgy elesett, combnyaktörést szenvedett, majd tüdőgyulladásban meghalt.

Milyen bűncselekményt követtek el? Mi lett a büntetés? Hogyan lehetett volna másképpen?

2. Három fiatal, társukat megfenyegette az utcán, hogy megverik, ha nem adja nekik a telefonját. Az erősebb, hogy nyomatékot adjanak felszólításuknak, többször megütötte, míg társa megrúgta a gyereket, akinek eltört az orra. Harmadik társuk csak figyelte az eseményeket, nézte, hogy jön-e arra valaki.

Milyen bűncselekményt követtek el? Mi lett a büntetés? Hogyan lehetett volna másképpen?

6. A javítóintézetbe érkezés folyamata

7. Séta a javítóintézetben

1. Előzetes részleg egy csoportja
 - nappali, hálóterem, vizes blokk, szekrények, ruhahajtogatás, színjelzés, heti rend, étlap, vonulási rend, takarítási rend, televízió, számítógép használata, ablak rács stb. Egy tanuló kipróbálja a ruhahajtogatást.
2. Iskolai foglalkoztatás helyszíne, iskolai szünetben való viselkedés
 - kis létszámú osztályok, osztályozó vizsga, nincs nyári szünet
3. Tanműhelyi részleg látogatása, egy munkacsoport megtekintése - kosárfonó műhely
 - a műhelyben folyó munka bemutatása, (kortárs fiatal végzi) munka jutalom, jártassági, tanfolyami vizsga, kiállítások, vásárokon való megjelenés
 - egy látogató kipróbálja a kosárfonást
4. Egészségügyi részleg, a fiatalok ellátása betegség esetén – tájékoztató
5. Biztonsági elkülönítő bemutatása, alkalmazásának törvényi előírása

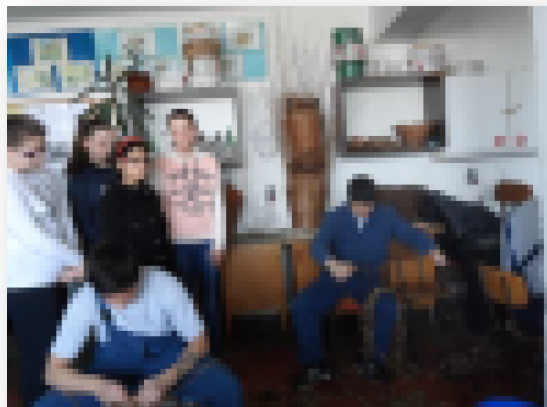
8. Záró beszélgetés

A látottak megbeszélése, kérdések felvetése. Változott-e a véleményük a látottak alapján a javítóintézetéről.

9. Kiállítás megtekintése

A javítóintézetben lévő fiatalok által készített munkadarabok, képek, eszközök megtekintése:

2. 3. 2. Bűnmegelőzési foglalkozás sajátos nevelési igényű fiatalok számára

A Debreceni Javítóintézet több éve elindított egy bűnmegelőzési programot, melynek fő célja a bűnmegelőzés és bűnismétlés megelőzése mellett, hogy ezt a programot ne csak az intézetünk fiataljai számára tegye elérhetővé, hanem külső kapcsolatok bevonásával a még iskolába járó, vagy különböző egyéb intézetek fiataljai számára is. Intézetünk szakmai programjának, és így egyben pályázatunknak is fontos célja a kompenzálás és korrekciós nevelés, a hiánypótlás a korábbi kinti életmód miatt, a hibás viszonyulási rendszer kijavítása, a bűnismétlés megelőzése, a sikeres társadalmi reintegráció megteremtése és az esélyteremtés. Ennek a programnak a keretében érkezett Intézetünkbe, hogy ezen célok módszertanát lássa és elsajátítsa, a Nyíregyházi Bárczi Gusztáv Általános Iskola, Készségfejlesztő Speciális Szakiskola, Kollégium és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény gárdája. Először 5 pedagógus kolléga látogatott el hozzánk, hogy lássa és megtapasztalja munkánkat, céljainkat és módszereinket. Ekkor egy szakmai fórum keretében beszélgettünk a kollégák problémáiról, azok megoldásának módszertani lehetőségeiről és a javítóintézetben használt módszerek bevonási lehetőségeiről az ő speciális közegükben. A beszélgetés után betekintést nyerhettek mindennapjainkba, az által, hogy több csoportot megtekinthettek, itt megfigyelve azokat az alapvető formátumokat, rendet, ami a csoport fiataljainak életét meghatározza. Ezt követően betekintést nyertek a kollégák a fiatalok munkájába tanműhely és iskolalátogatás során.

Elmondásuk szerint rengeteg tapasztalattal gazdagodtak, ezért lehetőséget kértek arra, hogy intézményük legrenitensebb tanulói is betekintést nyerjenek a Debreceni Javítóintézet munkájába egy szervezett, általunk előkészített látogatás során. Ez a látogatás volt a Bárczi Gusztáv Iskolával megkezdett programunk második fordulója. Itt négy pedagógus kolléga és tizenhét fiatal látogatott el hozzánk. A munkát egy tájékoztatóval kezdtük, nem is annyira a felnőttek felé, hiszen ők már ismerték munkánkat, hanem a fiatalok számára. A kor összetétel nagyon változatos volt, 11 évtől, 16 éves korig, és nem csak fiúk, de lányok is érkeztek. Ehhez kellett igazítani az napi módszereinket. A tájékoztatót egy kötetlenebb beszélgetés követte, ahol a fiatalok beszámolhattak mindennapi életükről, gondjaikról, problémáikról, mi pedig próbáltuk jó tanáccsal ellátni őket a jövőre nézve. Ezt egy rögtönzött csoportgyűlés követte, ahol intézetünk szabályai szerint igyekeztünk reagálni a fiatalok által elmesélt problémákra, hogy így érezzék, milyen metódusok alapján folyik a munka nálunk. Ezt egy bejárás követte, ahol a Bárczis fiatalok betekintést nyerhettek Intézetünk fiataljainak életébe, mindennapjaiba. Ezt egy újabb beszélgetés követte, ahol a fiatalok kérdéseket tehettek fel, aztán mi tájékoztató el: „Nem akarunk ide kerülni.” Beszélgettünk velük arról is a program végén, hogy mik azok a cselekmények, amelyek bűncselekménynek minősülnek, minek mi a törvényi vonzata, és hogyan kerülhetik el ezeket a cselekményeket.

Tapasztalat:

A program végére látszólag a fiatalok egészen más viszonyulási alappal álltak eddigi tetteikhez. Nyilván a korosztályok összetétele nagyban befolyásolta a belátó képességet. A 16

éves körüli korosztály a program végére partnerként állt a feladathoz, a fiatalabb korosztálynak jó példával és tanácsokkal szolgálva. Számtalan olyan kérdés hangzott el a fiatalok részéről, amiből lemérhető, hogy életvitelük eléggé sok feszültséget okoz mindennapjaikban de eddig nem találkoztak más alternatívákkal. Igénylik a változás lehetőségét, de ehhez hosszú

távú, hathatós szakemberek által nyújtott segítségre lenne szükségük. A Bárczi Gusztáv Iskola

felnőtt kollektívája is sok új információval, tapasztalattal és módszertannal gazdagodott, amit elmondásuk szerint igyekeznek beépíteni saját módszertanukba.

2. 3. 3. Kapcsolódás „Úton az árvaálmom” programhoz

Az EMMI Debreceni Javítóintézetben április 27-én Schermann Márta vezetésével az Árvaálmom csapata filmvetítéssel egybekötött foglalkozást tartott. A film egy prostituált szemszögéből mutatja be az önbecsülést, jövőképet felemésztő végtelenül kiszolgáltatott életformát. „Az előadás célja, hogy tudatosítsa a fiatalokban, hogy mit jelent a szexuális zaklatás, felismerjék a szexuális erőszakot és tegyenek ellene.”

A rendezvényen részt vettek intézményünk fiataljai és a film alkotói, szereplői. Az Árvaálmom film megtekintését követően interaktív beszélgetés kezdődött, majd drámafoglalkozás keretében az érdeklődő fiatalok feldolgozták a látottakat. A fiatalok nagy aktivitással vettek részt a foglalkozásokon, érdekelte őket a téma. Sokan szóltak hozzá és sokan kifejtették véleményüket. A foglalkozások nagyban hozzájárultak életképük formálásához, változásához. A beszélgetés tovább folytatódott az etika órákon is.

2. 3. 4. Interaktív beszélgetés a Baptista Szeretet Szolgálat munkatársával

A javítóintézetben hagyománya van, hogy olyan személyeket hívjunk meg egy-egy interaktív beszélgetésre, akik életútja pozitív példa lehet növendékeink számára. Ezek az alkalmak a prevenciós foglalkozások sorába tartoznak, így elsősorban a szenvedélybetegségekre (legális, illegális szerek, játékszenvedély) és a bűnmegelőzésre fókuszálnak. A foglalkozássorozat hosszú távú célja a szenvedélybetegségek kialakulásának megelőzése. Módszere az objektív ismeretátadás, mely az információnyújtáson túl a segítségnyújtási lehetőségekre fókuszál: figyelem felkeltés, egyéni döntés fontossága, egyéni és egymás iránti felelősségvállalás, felelősségtudat, következmények átgondolása. A foglalkozások csoportos munkaformában zajlanak. Egy-egy témakör részletes kibontásának első lépése, egy olyan vendég meghívása, aki érintett a témában, akár olyan formában, hogy szenvedélybeteg, börtönviselt, vagy a segítségnyújtás neves szakértője. A nagycsoportos téma felvezetés után a kapott ismereteket, élményeket tovább bontják kiscsoportos keretek között, a mentálhigiénés munkatárs, az orvos, ápoló vagy a nevelő irányításával. A prevenciós foglalkozások során fontosnak tartjuk, hogy

nem frontális ismeretet átadás, hanem interaktív, játékos téma feldolgozás történik, melyet beszélgetés követ. A játék megkönnyíti a nyitott beszélgetés kialakulását, tapasztalataink szerint előhívja a témával kapcsolatos élményeket, segítve ezzel a feldolgozást. Az interaktivitás a face-to-face helyzetekre építve, csoportos munkaformában, aktivitásra motivál.

A programba bevont foglalkozás a bűnmegelőzési blokk első elemeként volt jelen, ahol az előadó több mint 20 évet töltött börtönben. A hallgatóságnak 15 éves korától mondta el élete történetét. A börtönben döntött Isten mellett és jelenleg a Baptista Szeretet Szolgálat Alapítvány munkatársa. Életcéljának tekinti, hogy felhívja a fiatalok figyelmét az értelmes élet szeretetére, a tisztességes munka értékére, a tisztességes életre.

A nagycsoportos beszélgetést ebben az esetben is témafelvezetésnek szántunk, amit a kiscsoportos feldolgozás követett, aminek kerete az etika óra.

A prevenciós foglalkozások gyakorlatában fontosnak tartjuk a kortárs, vagy „sorstárs” segítők bevonását, mert ez az egyik leghatékonyabb eszköz preventívstratégia kialakításában.

A prevenciós foglalkozások ily módon kialakított gyakorlata hosszú távú hatással van növendékeinkre, hozzáállás és viselkedésváltozást eredményez, segíti gondolkodásmódjuk változását a normakövető, egészséges életvitel irányában.

2. 4. Közösségi alkalmak:

2. 4. 1. Költészet napja, vers- és prózamondó verseny

József Attila születésnapja alkalmából vers és prózamondó versenyt hirdettünk, mely már hagyományként van jelen az intézeti kulturális programjai között. Növendékeink az alábbi kategóriákban nevezhettek: vers, mese, próza.

A szavalóverseny célja a magyar nyelv ápolása, továbbá megszerettetni a növendékekkel a versmondást, szavalást, a nyelvhasználat iránt érzett felelősségtudat mélyítése, az anyanyelv szeretetének erősítése. Megmutatni, hogy mennyi tehetség rejtőzik a javítóintézet falai között. A verseny meghirdetését követően 35 fiatalkorú jelezte részvételi szándékát felénk. Ez az intézet létszámhoz mérten magas szám, örömmel vettük a fiatalok pozitív hozzáállását. A jelentkezők közül egy növendék mesével, egy prózával, a többiek verssel készültek föl. A

vetélkedőt két fordulóra terveztük, elő döntőre és döntőre. Ez újítás volt az előző évekhez képest, mert az előző években egy napon, döntő nélkül bonyolítottuk le a versenyt. A két fordulóval az volt a szándékunk, hogy egyrészt emeljük a verseny színvonalát, valamint a gyerekeket egy nivós, igazi közösségi élmény megélésének eléréséhez közelebb juttatni, a kultúra által. A résztvevő 35 fő nagyon szép szám, tekintve, hogy intézményünkben magas létszámmal vannak sajátos nevelés igényű fiatalok, és szocializációs hiányokkal küzdő magatartás, és viselkedés zavaros gyerekek.

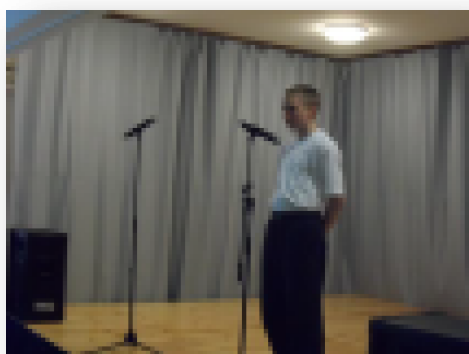
Az elődöntő időpontja: 2016.04.08. A döntő időpontja: 2016.04.12. volt.

Az elődöntőben résztvevő fiatalokat, 4 tagú zsűri hallgatta meg, majd 16 fiataalt juttatott a döntőbe. Az elődöntőn a résztvevő gyerekek rendkívül izgultak, volt, aki bele is sült a versébe, de ekkor még hagytuk, és biztattuk is egyben őket, hogy bátran belenézhetnek a papírjukba. Érdekes volt látni a csodálatos versenyszellemet, szép, ünnepélyes délutánt töltöttünk el együtt.

A döntőt úgy szerveztük, hogy azon az intézetünk összes növendéke részt vehetett nézőként. Először a döntőbe jutott 16 fiatal elmondta versét, ill. prózát, majd ezt követően a zsűri tagjai rövid egyeztetésre elvonult.

Közben a dráma műhely igen csak élvezhető műsort mutatott be a résztvevő szereplőkkel bővült nézőknek.

A résztvevő fiatalok a döntőben kivétel nélkül mind papír nélkül mondta a versét, látszott, hogy komolyan felkészültek, illetve felkészítették őket nevelőik. Megindító látvány volt, az akarat, és a bizonyítási vágy ilyen megnyilvánulási formái. A döntő, ünnepélyes, magas színvonalú, izgalmtól cseppet sem mentes program volt. Az értékelésnél szempont volt az egyedi, és különleges produkciók értékelése is, figyelembe véve az egyéni adottságokat is, és az elismerés által minél több fiataalt motiválni a kultúrával

összefüggő dolgok igényére. Eredménye, és öröme a mögöttes munkának, az ebbe fektetett teljesítményeknek! Az első 3 helyezet könyvjutalomban, valamint igazgatói dicséretben részesültek. A zsűri 4 különdíjjal jutalmazta az egyedi teljesítményeket, ezek a gyerekek: igazgatóhelyettesi dicséretet kaptak, a döntő többi nem helyezett résztvevője pedig emléklapot

kapott.

Egy magas színvonalú, nagyon kellemes délutánt töltöttünk együtt növendékeinkkel, melyben az összekötő kapocs a kultúra volt, mintegy hagyományt teremtve az elkövetkezendő éveknek is. A szavalók izgultak ugyan, mégis nagyon várták, hogy a megmérettetésen túl, érzéseiket versekbe öntve megoszthassák egymással és másokkal.

2. 4. 2. Táblajáték verseny

A logikai- és táblajáték-foglalkozások fő célkitűzései között szerepel a gyerekek értelmi képességének, fejlesztése, a szabadidő igényes, tartalmas eltöltése, a társas élet, a szociabilitás erősítése, a rendszeres megmérettetés, versenyzés és a hagyományápolás. Korunkban a tömegkultúra befolyása jelentős. Alapvető érdeké vált, hogy az a gazdasági és politikai jogosultságok mellett a kulturális állampolgárságot az állami és gazdaság elit tartalommal töltsen meg, amelynek az oktatás mellett a modern tömegkultúra vált az elsődleges terepévé. Mivel nap, mint nap azt érzékeljük, hogy a tömegkultúrában egyre inkább teret hódít az igénytelenség, szükség van olyan tevékenységekre, amelyek a gyermekek más irányú fejlődését szolgálják szellemi, lelki téren egyaránt.

A játék élmény, élvezet, az örömszerzés érdekében végzett tevékenység, amelyben a motívumok és célok egybeesnek, önként vállalt tevékenység, így a gyermek saját maga szabályozza az örömszerzés mértékét. Jelentős szerepe van a lelki egyensúly kialakításában, fenntartásában. Johann Huizinga szerint "... az emberi közösség fontos ténykedései mind játékkal vannak átszöve". Ugyanakkor a játéknak, fontos társadalmi haszna is van, jelentős szerepet játszik a társas-kapcsolatok kialakulásában, a kultúra egy része. A játék közben a fair play, a szabályok betartása kerül előtérbe, a helytállás fontosabb a győzelemnél, gazdagodik a jellem.

Az emberiség legnagyobb szellemi alkotásai közé tartoznak a táblajátékok. Szűkebb értelemben valamilyen téglalap, vagy négyzet, esetleg hatszög alakú, mezőkre, vagy pontokra felosztott játéktéren, táblán korongokkal, golyókkal vagy bábuval játszott játékok, mint például a sakk. Tágabb értelemben idesorolhatóak a dominók, a különböző geometriai formákat felhasználó tologatós, játékok is, mint amilyen a pentominók vagy a tangram. Alkalmazásuk során a tanulók a táblajátékon keresztül képessé válnak a pontos, kitartó,

fegyelmezett munkára, törekednek az önellenőrzésre és képesek lesznek várható eredmények becslésére.

A játékot úgy kell megszervezni, hogy mindvégig törekedni kell a tanulók pozitív motiváltságának biztosítására, önállóságuk fejlesztésére. A többféle megoldás keresésével, megtalálásával és megbeszélésével a logikus gondolkodást fejlesztjük, amely a problémamegoldásban, az algoritmikus eljárások során és az alkalmazásokban egyaránt lényeges.

Logikai játékok segítségével sikereket érhetünk el a valószínűség számításban a relatív gyakoriság vagy a kedvező esetek számának meghatározásával, vagy a kombinatorika területén a permutációk, variációk, kombinációk megkeresésével. Általános fejlesztési követelmény a megfigyelőképességnek, a problémamegoldó gondolkodás alapjainak fejlesztése. Konkrét fejlesztési követelmény a kapcsolatok, összefüggések megfigyelése, leolvasása, a szabályszerűség felfedezése, szóbeli megfogalmazása. A valószínűség számításban és a statisztikában a közös játékok, kísérletek a “biztos”, a “lehetetlen”, a “lehet, de nem biztos” fogalmak megértését segítik. A táblajátékok alkalmazása során mindvégig előtérbe kerül a széles körű tapasztalatszerzés, ami segíti a matematikában való jártasság kialakítását.

Tapasztalataink szerint a gyerekek jelentős és tartós javulást érnek el a stratégiai érvelés és a problémamegoldás területein. A siker növeli a személyiség önmagába vetett hitét. Óriási felelősség, hogyan fejlesztjük a gyerek képességeit, hogyan fejlesztjük önértékelését, önbizalmát, illetve hogyan alakítjuk viselkedését. A gyermeknek hinnie kell abban, hogy az elé állított feladatot meg tudja oldani. Ez pozitívan hat önbecsülésére, amely nagy támasza a tanulmányi előrehaladásnak. A képességek kibontakoztatásának egyik útja a tantárgyi előrehaladás segítése, és ezen keresztül az önbizalom növelése. A célunk annak tudatosítása, hogy a teljesítmény kitartó munkával növelhető és tartóssá tehető. Ennek egyik eszköze a különféle versenyeken való megmérettetés.

A sikert, sok tényező befolyásolhatja, többek között a nevelő-gyerek jó kapcsolata, együttműködése. Biztosítanunk kell a sikerhez vezető helyzet megteremtését, lehetőséget adva a gyerekek képességeinek kibontakoztatására.

A javítóintézetnek, a szaktárgyi felkészítés mellett a személyiségfejlesztésre is gondot kell fordítania. A gyermek attól sikeres, hogy átéli, érdemes próbálkoznia, érdemes keresnie azt az utat-módot, ahogyan a céljait elérheti, és hinnie abban, hogy ezt az utat meg is találja. A személyiségnevelés lényege a játéktevékenység feltételeit és kereteit alkotó pedagógiai helyzetek kialakítása és e helyzetekben tervezett tevékenységek megvalósítása. A tevékenység során magatartási, gondolkodási szabályokat, elvárásokat állítunk a gyerekek elé, amelyeken keresztül megtanulják, helyesen értékelni magatartásuk helyességét és betartják a szabályokat. A normák erőssége, kényszerítő ereje fejlesztő hatású, a szabályok alkalmat adnak a rendszeres visszacsatolásokra, amelyen keresztül a gyerekek képesek lesznek követni az irányított folyamatokat. Nevelési célok között szerepel az intellektuális képességek fejlesztése mellett a különböző viselkedésformák kialakítása, mint amilyen a nyerő és vesztes helyzetek, a kitartás, az elszántság, a célorientáltság, a merészség, a kockázatvállalás és megfontoltság, a határozottság, a felelősség vállalás, a szabályok betartása. Ide soroljuk a kudarcátűrés, türelem, kapcsolatteremtés, empátia, együttműködés, szociabilitás, udvariasság, fegyelmezettség, rendszeret és nem utolsósorban a sikerorientáltság, talpraesettség fejlesztését.

A logikai játékok jól használhatóak a konfliktushelyzet kezelésénél. Segítenek a közösségi normarendszer értékrendjének, és ezzel összefüggésben a személyiség kibontakoztatásának fejlesztését. A táblajátékok és táblajáték feladványok mellett a palettát színesítik a kártyajátékok, keresztrejtvények, sík-és térbeli kirakó játékok, dobókockás játékok, rejtvények.

A táblajáték alkalmazásának egyik nagy hozadéka a csapatmunkára való alkalmasság kifejlesztése, amelyben elsősorban a kommunikációs- és elemző készség kap helyet.

(Felhasznált irodalom: K. Nagy Emese: Logikai játéktevékenység)

Április 14-én került megrendezésre intézetünk iskolai részlegén a táblajáték-vetélkedő, amelyet az iskolai pedagógusok bonyolítottak le a nevelő kollégák közreműködésével. Négyféle játékban képviselte magát minden előzetes és javító nevelőotthoni csoport, egy-egy fiataalt küldve. A versenyen 45 fiatal vett részt. A verseny célja minél több fiatal bevonása és fejlesztése volt, ezért a korábban jó gyakorlatként kialakított táblajátékos foglalkozásokat a

versenyt megelőző hetekben rendszeresítettük. Olyan táblajátékokat választottunk, amelyek széles skálán mozgatták meg a fiatalok kompetenciáit, legyen az logikai-stratégiai, nyelvi vagy koncentrációs készség, a sportszerűség, a türelem és az ellenfél iránti tisztelet. A rendezvény jó hangulatban és eredményesen zajlott le.

2. 4. 3. Ki mit tud?

A lassan hagyománnyá váló, minden évben megrendezésre kerülő „Ki mit tud?” rendezvényt, intézetünk április 20-án, szerda délután rendezte meg. A „Ki mit tud?” célja, hogy lehetőséget biztosítson a fiataloknak tehetségük bemutatására. A program keretében a kicsiktől a nagyokig bárki kiállhatott, hogy zenés, táncos, verses vagy prózai előadásával színesítse ezt az örömteli és harsány eseményt. A zsűri mindenkit értékelt, ám valójában ez inkább barátságos vetélkedés volt, mintsem tényleges verseny. A fiatalok bátorsága, a szereplés gyakorlása minden évben kellemes meglepetéseket eredményezett a résztvevők és a közönség számára. A közel két órás műsorban egyéni és csoportos fellépők is szerepeltek. A fellépők hetek óta készültek, ami meg is hozta gyümölcsét. Intézetünk egy sikeres, jól szervezett és mindenki számára eredményes, szórakoztató rendezvényt tudhat maga mögött.

2. 4. 4. Gyermeknap

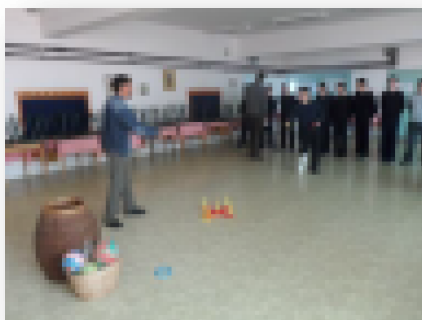
Minden évben megrendezendő Gyermeknap programot 2016. május 12-én tartottuk meg azt EMMI Debreceni Javítóintézetében. Az egész nap lebonyolítását segítette a BIT (Bibliai Ismeretterjesztő Társulat) Egyesület jelen lévő munkatársai és önkéntesei. A megnyitó után a „Csillagtúra” 11 állomásán vettek részt a fiatalok, ahol érdekes feladatok vártak rájuk:

- célba dobás,
- bibliai ismeretek,
- „erőnyögés”- súlyemelés,
- lengő teke,

- „két keréssel több” kerékpáros ügyességi verseny,
- pingpong labda a pohárba,
- „íjászkodás” célba lövés íjjal és nyíllal
- „doktor képző”- elsősegély nyújtási ismeretek
- „extrém kvíz”
- „irány a légión” tornatermi ügyességi pálya
- kapura rúgás.

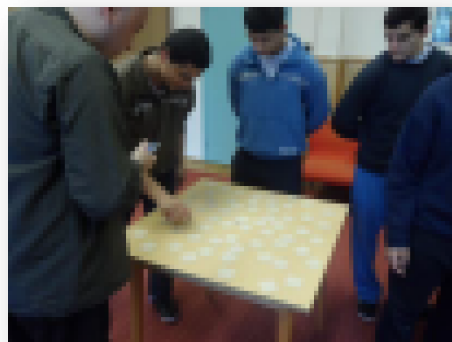
A játékok rövid leírása:

Célba dobás: különböző méretű labdák (pingpong, tollas, tenisz, foci, kosár, gumi, Medicin) kosárba dobása az erre a célra készített vesszőkosárba. A játék nehezített változatában kosár szökítő kerül a vesszőkosárba. Az így kosárba kerülő labdákért emelt pontszám jár. A játék során ügyelni kell a megfelelő távolságra és a kosár rögzítésére. (3381)

Bibliai ismeretek: Totó formájában adnak számot az etika és hittan órákon szerzett ismeretekről, melyhez képkirakási feladat társul.

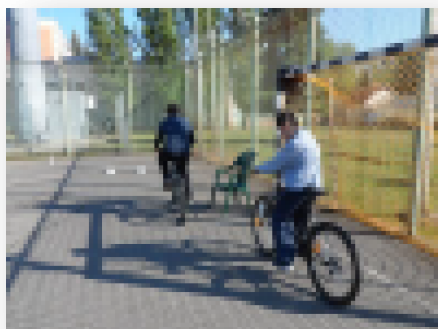
„Erőnyögés”- súlyemelés: 40 kg súllyal, fekvőpadon történik a súly kinyomása. Az egyéni teljesítmények összeadódnak és adják meg a csapat pontszámát. Erős fizikai terheléssel járó erőpróba, aminél fontos, hogy az egyéni terhelhetőséget figyelembe kell venni.

Lengő teke: a játék során a lengőteke szabályai szerint kell a bábukat ledönteni. A csapat minden tagjának három kísérlete van. A ledöntött bábuk száma adja a csapat összpontszámát.

Megjegyzés: érdemes próbadobással indítani a játékot.

„Két keréssel több” kerékpáros ügyességi verseny: szabadban (tornapályán) kialakított akadálypálya teljesítése kerékpárral.

- bóják kerülése
- szállítmányozás
- pallón való áthajtás

A verseny kiegészülhet KRESZ-teszt kerékpárosoknak, képkirakó, közlekedési TOTÓ, keresztretjtvény feladatokkal.

Pingpong labda a pohárba: a cél, hogy minél magasabb „toronyt” építsenek műanyag pohárból. A játékos lepattint egy pingpong labdát a földre, majd a kezében tartott pohárral elkapja azt. Erre rátesz egy következő poharat, majd labdát pattint és elkap. Mindezt addig végezheti, míg a torony áll. Játsható időkorlát kijelölésével is.

„Íjászkodás” célba lövés íjjal és nyíllal: a játék balesetveszélyes, ezért óvatosságot igényel. Mivel még kevesen találkoztak ilyen eszközökkel élmény a használatuk. A verseny megkezdése előtt ajánlott kipróbálásuk.

„Doktor képző”- elsősegély nyújtási ismeretek: az állomáson számot adhattak a prevenciós foglalkozáson tanultakról, mind elmélet, mind gyakorlati ismereteikről. Az állomáson az ápoló/orvos találkozhat egy szabadabb közegben a növendékekkel. Az elméleti kérdések TOTÓ formában készültek, a gyakorlati rész a sebellátás témakörében volt.

„Extrém kvíz”: extrém emberi teljesítményekkel kapcsolatos kérdések, de bármely témakörből összeállított kérdéssor alkalmazható a fiatalok életkorának, érdeklődési köréhez igazítva.

„Irány a légió” tornatermi ügyességi pálya: az akadálypálya a tornateremben kerül

kialakításra. Ügyelni kell az akadályok biztonságos kiépítésére, a növendékek edzettségi állapotára. Felhasználható a bordásfal, tornapad, zsámolyok, torna szekrény, szőnyegek, labdák, karika, magasugró állvány, kötél. Az akadálypálya teljesítésére fordított egyéni idők adódnak össze. Figyelmet érdemel a pontos és szabályos váltások, amihez egy ruhadarab felvételét használtunk.

Kapura rúgás: udvari játék, melynek során többféle labdát kellett a kapuba juttatni, adott távolságról. A feladat nehézségét a labdák különbözősége adta. A kapuban kapu elhelyezése nehezítette a feladatot, vagyis a kiskapuba rúgott találatért dupla pontszám járt.

Gyermeknapai hagyományaink közé tartozik a

tanár-diák barátságos labdarúgó mérkőzés megrendezése. Ez egy rövid labdarúgó torna, ahol az előzetes fogva tartást végrehajtó részleg nyolc csoportjából (csoportonként két fő), a javítóintézeti nevelést végrehajtó részleg három csoportjából (csoportonként 4 fő) és a dolgozókból álló „válogatott” csapat mérkőzik meg egymással, ahol az erkölcsi elismerés a tét.

Amennyiben az időjárás nem engedi a szabadtéri

játékot, röplabdamérkőzésre kerül sor, ahol a röplabda bajnokságot nyert csapat mérkőzik meg a felnőttek csapatával.

Az esemény mindig nagy érdeklődés mellett zajlik, akár gyerek, akár kollégák vonatkozásában.

2016-ban a nap fénypontja Rizner Dénes, alias Deniz a kazincbarcikai rapper koncertje volt, aki a fiatalok körében az őszinte szövegei miatt egyre népszerűbb előadónak számít.

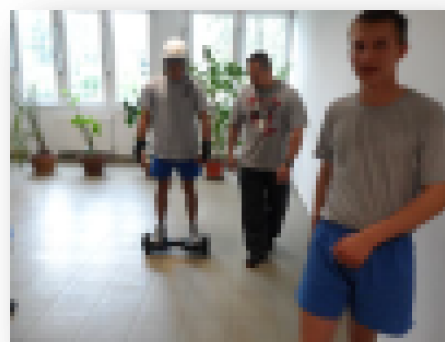
Igyekszünk évről-évre olyan hiteles személyeket meghívni, aki személyes példaadással lehetnek fiataljaink felé, pl. a Debrecen labdarúgó és kézilabda csapatából neves játékosokat, küzdő sportokban sikereket elért versenyzőket.

A korábbi években is valamilyen zenés produkciót szerveztünk a késő délutáni időszakra, így ellátogatott a javítóintézetbe, a Hajdú Néptánc

Együttes, a Valcer Tánc Együttes, autentikus roma zenét játszó együttesek.

Elektromos mozgásfejlesztő játékok:

A nap program sorozatának végét a BIT Egyesület által biztosított elektromos mozgásfejlesztő eszközök: önegyensúlyozó deszka, elektromos roller és az egykerekű kipróbálásának lehetősége zárta. Ezek a fiatalos, kevésbé ismert eszközök kipróbálásra csábították növendékeinket, ugyanakkor az ismeretlenség miatt óvatosságot, többekben félelmet is keltettek.

Önegyensúlyozó deszka (I-Shine): egy forradalmian új, intelligens kétkerekű önegyensúlyozó jármű, amit úgy terveztek, meg, hogy megfeleljen a test anatómiájának. Kis

súly, alacsony fogyasztás, hihetetlen stabilitás jellemzi. Az egyensúly megtartását és az irányítást a motorokon keresztül beépített két számítógép végzi. A felhasználó az eszközt a testsúlyának előre-, hátrahelyezésével, illetve a lábfej mozgásával irányítja. Maximális sebessége 12 km/óra. Kiválóan alkalmas a testkontroll, a figyelem, koncentráció

fejlesztésére.

Elektromos roller: a hagyományos roller gyorsabb változata, amely az elérhető maximális sebessége 30-35 km/óra voltából adja a sebesség megérzését. Ebből adódóan közlekedésre 16 éven felülieknek ajánlott. Kipróbálásra, az élmény megélésére alacsonyabb életkortól is alkalmazható. Fontos szerepe lehet a környezettudatos szemlélet kialakításában.

Elektromos egykerekű: használatának elsajátítása hosszabb időt vesz igénybe, az előző eszközökhöz képest, és védőfelszerelés használata is ajánlott. A szerkezet önegyensúlyozó rendszere segítségével a kéz használata nélkül működik. A használatához gyakorlás szükséges, mely során az előre-hátramozgást hamarabb, a jobbra-balra irányt, a siklást, fékezést, megállást gyakorlással lehet elsajátítani.

Voltak, akik nagyon hamar megéreztek az eszközök használatát, másokat bátorítani, segíteni kellett. Élményként élték meg a lehetőséget, hogy kipróbálhatták az eddig csak a médiában látott eszközöket.

Az eszközök az élmény mellett, alkalmasak a mozgáskoordináció fejlesztésére is.

Ezt követően került sor a nap- és az elmúlt időszak eseményeinek (Öko-kreatív verseny, „Ne tedd” bűnmegelőzési pályázat, Röplabda bajnokság, Dekázó verseny, Lábtenisz bajnokság) értékelésére és az értékes ajándékok (társas- és fejlesztő játékok, sporteszközök) átadására. Intézetben nevelkedő fiatalok számára a nap program sorozata életre szóló élményt jelentett.

3. A program eredményei:

- sikerélményt nyújtott,
- új ismereteket adott kollégáknak és növendékeknek,
- segítette a fiatalok énképének pozitív változását,
- erősítette az önbizalmat,
- a tudatosság felerősödött,
- kitartásra nevelt,
- a társas kapcsolatok erősödtek, harmonizálódott,
- rekreációs elemei pozitív hatással bírtak,
- összességében segítette a Szakmai Programban kitűzött célok és feladatok megvalósítását.

Összességében elmondható a programról, hogy a kitűzött célok teljesülésén túl sikerélményt nyújtott a fiataloknak. A pozitív megerősítés és a sikerélmények változtattak az eddigi negatív én-képükön. Megtanultak, bízni magukban. Az eddigi negatív minősítések, élmények, hozzáállás („nem tudom megcsinálni”, „nincs hozzá eszem”) negatív hatásai enyhültek. Belső igényné kezd válni az ismeretszerzés, és a tudás fontossága felerősödött. Kitartásuk erősödött, sok fiatal először tudott „befejezni, végig csinálni” valamit. Kitartásuk erősödött, kudarcűrő képességük és frusztrációs toleranciájuk fejlődött. Társas kapcsolatuk harmonizálódott, egymás elfogadásában erősödtek.

A fiatalok a kötetlen, oldott hangulatú légkörben a foglalkozásokon bátran megnyilvánultak. Gyenge tanulási motiváltságuk, képességük ellenére nagyon aktívak voltak. Az előadások, foglalkozások felkeltették az érdeklődésüket, ez a későbbiekben jó hatással volt motivációjukra. Az iskolai foglalkozásokon aktívabbak lettek. Javult társaikhoz való viszonyuk. A sport és ügyességi játékok nagyban fejlesztették mozgásukat, mozgás koordinációjukat. Kitartóbbak lettek a feladat megoldásában. A foglalkozásokat egészséges versenyszellem, jó hangulat, sportszerű viselkedés jellemezte.

Változatosabbá vált a fiatalok kötött és kötetlen szabadidős foglalkoztatási módja, lehetősége. Az irányított foglalkoztatás következtében kevesebb konfliktus van a növendékek között, a

problémásabb fiatalok foglalkoztatási lehetőségei bővültek.

Konzultáció:

A program időszaka alatt folyamatos lehetőség volt a konzultációra, mely a BIT Egyesület és a javítóintézet munkatársai között valósult meg, az élménypedagógia, mint módszer és eszköz használhatósága vonatkozásában.

Szakmai konzultációt folytattak a kollégák a rendezvények szervezése során. Erre jó terepet adott a bevezetésre kerülő szakmai nap, mely a módszertani csoport, januári megalakulásával egyidejűleg jött létre. Lehetőség nyílt az eredmények megbeszélésére, tapasztalatok megosztására, továbbgondolására.

Fenntarthatóság:

A program során kipróbált „jó gyakorlatok” mindegyikét alkalmasnak tartjuk, hogy beépüljön a javítóintézet foglalkoztatási rendjébe, szolgálja a Szakmai Programban, egyéni nevelési tervekben rögzített célkitűzéseink megvalósulását.

A nevelési folyamatokban közvetlen résztvevő kollégák napi gyakorlatukban alkalmazzák a projekt során megismert élménypedagógiai elemeket. A gyakorlati alkalmazhatóság alapján a következők játékokat preferálják:

Lépegető: cél, hogy a csapat az előre megadott instrukciók alapján építsenek egy szállító járműt, amelynek segítségével egyik társukat egyik helyről a másikra viszik el. Fizikai igénybevétellel járó feladat.

Labdajáték: cél, hogy a csapat szemmel, csak a egy „látó”irányító tagra hagyatkozva végigvigyenek egy labdát egy eszköz segítségével az erre kijelölt pályán.

Finnek, Angolok: cél, hogy a csapat bekötött szemmel összerakjon egy olyan eszközt, amelynek segítségével ki tudják menekíteni a veszélyzónából a társukat. A feladatvégzés során a résztvevők közötti kommunikáció korlátozva van.

Nem hall, nem lát, nem beszél: A háromfős csapatok célja, hogy minél hamarabb megszerezzék a saját tárgyukat. A feladat nehézsége, aki tudja hol a tárgy, nem beszélhet. Aki beszélhet, nem tudja, hol a tárgy, és a bekötött szemű, nem látó játékos, aki a másik két csapattag utasítási alapján elindul az „ismeretlenbe” megkeresni a tárgyat.

Feldarabolt négyzetek: A csapat tagjai 5 fős kiscsoportokban dolgoznak, és beszéd nélkül, egymással együttműködve, egymásra figyelve kell kirakniuk 5 db egyforma négyzetet a megadott darabokból, adott idő alatt összerakni.

Atlantiszi építőmesterek: A csapat célja, hogy közösen együttműködve töredék információk alapján rakjanak össze egy történetet, amelynek segítségével aztán válaszolni tudnak a feltett kérdésekre. Nagyfokú együttműködést igénylő feladat.

Papírtorony: Minimális eszközigényű feladat. A cél, hogy kis csoportok (4-5 fő) a megadott eszközök segítségével a legmagasabb papírtornyot építse. Kreativitást, együttműködést igénylő feladat.

Marsjáró: A csapatok (4-5 fő) feladata, hogy a megadott eszközök segítségével olyan „leszálló egységet” építsenek az „űrhajó” (1 db nyerstojás) számára, hogy ha azt 3-5 méteres magasságból betonra ejtjük, „túlélje a landolást”. Kreativitást, együttműködést igénylő feladat.

Kockatorony: A résztvevők kis csoportokban dolgoznak, céljuk, hogy „vakon” minél magasabb kockatornyot építsenek, különböző instrukciók alapján.

A játékok rövidített változatban, került leírásra, kivitelezésük, eszköz felhasználásuk változatosabbá teszi azokat, variálhatóak a csoport igényéhez alakíthatóak.

A program megvalósulása az élménypedagógiára épült és valódi élménnyé tudott válni. Ehhez elengedhetetlen volt az együttműködés a javítóintézet minden munkatársa, valamint a nevelők és ellátottak között.